

یادداشت

نقدی بر تاریخ‌سازی درباره آذربایجان

احسان صادقی

صالح سجادی، شاعر و پژوهشگر، در نشست دوم اسفند در تبریز به مناسب روز جهانی زبان مادری، با دادن نسبت نادرستی به احمد کسروی مبنی بر واردشدن ترکان سلجوقی پس از نبرد دندانقان به ایران و پهلوی (یکی از شاخه‌های زبان‌های ایرانی) در مورد زبان مردم آذربایجان، مدعی شد این ناحیه از اساس ترک بوده و هجوم ترکان عامل ترک‌زبان شدن نبوده است. او اضافه کرد که ریشه ترک‌ها به گوتی‌ها و سومری‌ها برمی‌گردد.

احمد کسروی رساله «زبان آذری» را نخستین بار در ۱۳۰۴ خورشیدی منتشر کرد که به گفته برخی، اولین اقدام علمی در راستای گردآوری داده‌های مربوط به زبان پیشین مردم آذربایجان است. اما ۵۰ سال پیش از او، محمدحسن‌خان مراغه‌ای در کتاب مرآت البلدان ناصری به روشنی نام زبان پیشین مردم آذربایجان را آذری (پهلوی) نامیده است. آیا این تنها سند درباره زبان مردم آذربایجان است؟ مسلماً نه. الیعقوبی هزارو ۱۵۰ سال پیش، ابن حوقل هزارو ۱۰۰ سال پیش، یاقوت حموی، بلعمسی، ابن اثیر، علی حریری ۸۰۰ تا هزار سال پیش و انبوهی دیگر که فرصت برشمردن آنان نیست، واژه آذری را در مفهوم مردم آذربایجان و زبان آنان به کار گرفته‌اند. سیاحت‌نامه اولیا جلیلی (جهانگرد دوره عثمانی) نیز در کمتر از چهار سده پیش اشاره می‌کند که مردم آذربایجان به زبان پهلوی سخن می‌گویند. اشاره به زبان ملی و تاریخی فارسی در آثار تاریخی متأخر: زین‌الاحبار، تاریخ بیهقی، تاریخ سیستان، جامع‌التواریخ، عالم‌ارای عباسی، شرف‌نامه بدلیسی، جهانکشای نادری که همه اینها در دوران حکومت ترکان و مغولان هستند.

ابوعبدالله حمزه بن حسن اصفهانی ادیب در کتاب تاریخ سنی ملوک الارض و الاثیبا، مورخ دوره اسلام در هزارو ۱۰۰ سال پیش، تبار ایرانی‌ها را آرایی می‌نامد. همچنین در کتاب التنبیه علی حدوث التصحیف، چاپ دارصادر بیروت، پنج زبان رایج در ایران را مسورد بحث قرار می‌دهد: فهلوی (پهلوی)، دری، فارسی، خوزی و سریانی که فهلوی زبان رایج در آذربایجان و ری و اصفهان و همدان و بروجرد و نهاوند بوده است. ابن مقفع (۱۴۲ ق) نیز زبان مردم آذربایجان را پهلوی می‌نامد.

کتاب المسالک الممالک اصطخری، صوره‌الارض ابن حوقل و

احسن‌التقاسیم ابن مقدسی به صراحت بیان می‌کنند که زبان مردمان این

منطقه کویش‌های پارسی بوده و پارسی را فراداشتند و تا دوره الیلخانی زبان

ترکی رواج نداشته است.

زبان و فرهنگ سومری آن‌طور که ریشه‌های هندو-اروپایی را داراست، هیچ مشابهت آتئیاتی ندارد. اما ایشان بدون اشاره به منبع علمی این ادعا را عنوان کردند. پروفسور گِردن ویتاکر (Gordon Whittaker) و گِرنالو رویوبو (Gonzalo Rubio) ارتباط زبان سومری را با زبان‌های ایرانی می‌دانند. ویتاکر در مقاله «Indo- European before Indo- Europeans? New evi- dence from» Mesopotamia an early Indo- European» و «Language in Southern Mesopotamia» بیان می‌کند که اصطلاحات چندجهایی که ریشه سومری ندارند، می‌توانند نشان دهند که شبیه کلمات هندو-اروپایی تقسیم‌پذیر یا معانی مشابه هستند. علاوه بر این، سیستم نوشتاری خط میخی را می‌توان نشان داد که آثار نفوذ هند و اروپایی را در نشانه‌های خود دارند.

استفن نپ (Stephen Knapp) در مقاله «Death of the Aryan Inva- sion Theory» اشاره می‌کند که تمدن‌های اروپایی، خاورمیانه و هند از یک منشا سرچشمه گرفته‌اند و یورش به دیگر فلات‌ها از جانب آرایی‌ها در کار نبوده است.

مادان لعل گوئل (Madan Lal Goel)، استاد دانشگاه فلوریدا، در مقاله «Myth of Aryan Invasion of India» اشاره می‌کند که مطالعات زبان‌شناختی نشان می‌دهد که ارتباط گسترده‌ای میان شمال و جنوب هند وجود دارد و کشفیات باستان‌شناسی نشان می‌دهد آرایی‌ها از دیرباز در این ناحیه سکونت داشته‌اند و سخن از هجوم آنان از آسیای مرکزی دروغ استعمارگران انگلیسی بود. کتاب دانشنامه کاشان نیز لادلیل متعدد رد مهاجرت آرایی‌ها به ایران را بررسی می‌کند و به نتیجه پربراری در رابطه با ایران می‌رسد.

لارنس آستین وادل (Laurence Austine Waddell) در کتاب‌های «مرکزشایی مهرهای هندو-سومری» و «خاستگاه آرایی الفبا: افشای نسب سومری- فینیقی حروف کهن و مدرن ما» و مقاله «پادشاهان و خدایان هندونی در فهرست پادشاهان سومر» به ریشه‌های آرایی سومریان می‌پردازد. شهلا نصرت در مقاله «فلات ایران؛ زادگاه حماسه کیلگمش» اشاره می‌کند که این اسطوره در داستان‌های بین‌النهرینی ریشه ایرانی دارد. جاکومو بندتی (Giacomo Benedetti) به ارتباط صریح سومریان و هندو-اروپاییان اشاره می‌کند. محمدعلی سجادی نیز در کتاب نیاکان سومری ما، به‌صراحت به الگوبرداری سومریان از زیگورات‌سازی ایرانیان اشاره می‌کند. مجله‌ New Scientist در مقاله «World's most-spoken Languages were» Iran «may have arisen in ancient» اثر کالین باراس (Colin Barras)، ایران را خاستگان آغازین زبان‌های هندو-اروپایی نامیده است.

پروفسور تماز کامگرلیدزه (Tamaz V. Gamkrelidze) و همچنین زبان‌شناس مشهور ویاجسلاو ایوانف (Vyacheslav V. Ivanov) در مقاله «Indo- European» Comparative notes on Caucasian and» و چندین استاد دانشگاه‌های استنفورد و دیگر، زبان‌های گوتی را به خدایان هندو-اروپایی نسبت می‌دهند.

پروفسور هنینگ (Henning) در مقاله «The first Indo- Europeans in History» گوتی را جزء زبان‌های هندو-اروپایی می‌داند.

مطالعه کتاب عباس جوادی، زبان آذربایجان در گذر زمان، پاسخ‌گوی صد پرسش در رابطه با زبان مردم آذربایجان در بستر تاریخ و فرهنگ ایران و منطقه از عهد باستان تا آینده زبان آذربایجان است و کتاب جهان‌شن درخشانی، دانشنامه کاشان که درمورد تاریخ ایران باستان و تمدن‌های اولیه و بر پایه صدها منبع پژوهشی است، منبع بسیار مفیدی برای خوانندگان خواهد بود.

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق ۸۶۰ ۳۶۱۱۹

فشار تأمین اجتماعی بر کارفرمایان برای پرداخت بدهی حق بیمه

انکار کارفرمایان، اصرار تأمین اجتماعی

کارشناسان تأمین اجتماعی معتقدند حتی ۱۰ درصد از بدهی کارفرمایان به صندوق تأمین اجتماعی می‌تواند گره‌های زیادی از کسری‌های حوزه مستمری، متناسب‌سازی حقوق و درمان و داروی بازنشستگان بگشاید.

در هفته‌های گذشته تعداد قابل توجهی از مدیران سازمان تأمین اجتماعی و مدیران درمان استان‌های مختلف این نهاد بزرگ بیمه‌کننده کارگران، اظهارنظرهای مختلفی را در قبضال مطالباتی این سازمان از کارفرمایان و بدهی‌های بیمه‌ای بخش کارفرمایی نسبت به صندوق بازنشستگان کارگری

مطرح کردند. عمده این اظهارنظرها بیان حجم بالای بدهی این بخش از جامعه بوده و نشان‌دهنده انباشت این بدهی مانند بدهی دولت به سازمان است؛ بدهی‌ای که به دلیل تمایل به عدم توقیف تولید، تاکنون تبدیل به پول نقد نشده است! موضوع بدهی حدود ۹۰۰ هزار میلیارد تومانی دولت به سازمان تأمین اجتماعی در سال‌های اخیر، اصلی‌ترین مشکل این سازمان برآورد شده است. بسیاری از کمبودها در زمینه متناسب‌سازی، امکانات درمان، پرداخت مطالبات، بانک رفاه و سایر مشکلات سازمان تأمین اجتماعی بیشتر به‌دلیل انباشت این بدهی از طریق پرداخت‌نکردن تعهدات بیمه‌ای تکلیفی از سوی دولت، ایجاد شده است. اما در کنار این انباشت بدهی، کارفرمایان نیز از قافله عقب‌مانده و بدهی آنان نیز روز به روز افزایش یافت.

در ابتدای شهریور ۱۴۰۱ حجم این بدهی به حدی بود

که به گفته مدیرعامل وقت سازمان تأمین اجتماعی برای

به‌جران‌بخشورن تولید و بخش خصوصی، شورای اقتصادی

سرنان سه قوه با تصویب طرحی، تقسیط بدهی کارفرمایان

به تأمین اجتماعی بابت حق بیمه‌های کارگران را به اقساط

بلندمدت تصویب کرد و پس از آن طرح بخشودگی‌ها و

تخفیف‌های جدید بیمه‌ای را در دستور کار قرار داد.

البنا گزارش می‌دهد که اوج این روند، ماجرای همه‌گیری کرونا در کشور بود که رکود نسبی بر اقتصاد کشور حاکم کرد و بسیاری از کارفرمایان به دلیل مشکلات ناشی از کرونا، تا مدت‌ها مشمول عدم پیگیری حقوقی بدهی خود توسط سازمان تأمین اجتماعی شدند. بنا بر این وجود، این روزها اصلی‌ترین گلایه کارفرمایان نه از مزد کارگران، بلکه از حق بیمه‌هایی است که

بخش اندکی از حقوق کارگر را شامل می‌شود. هنوز در جلسات عمومی کارفرمایان و پارلمان بخش خصوصی (اتاق بازرگانی) از اینکه کارفرمایان مبالغ لازم برای پرداخت دیون خود به تأمین اجتماعی را ندارند، سخن گفته می‌شود و این در حالی است که در سال‌های اخیر مؤسسات و نهادهای اقتصادی عمومی غیردولتی (شهرداری‌ها، شرکت‌های تابعه صندوق‌ها و بانک‌ها و…) نیز به فهرست بدهکاران بیمه‌ای پیوسته‌اند.

در شرایط فعلی به نظر می‌رسد سازمان تأمین اجتماعی وقتی حجم این بدهی در پایان سال ۱۴۰۲ به ۱۰۰ هزار میلیارد تومان رسیده و احتمالاً تاکنون پس از یک سال با این آهنگ رشد، ۱۲۰ همت را نیز زد کرده است، قصد دارد بخشی از بدهی خود را از کارفرمایان بگیرد تا بتواند تعهدات خود در زمینه معوقات متناسب‌سازی، عیدی‌ها، درمان و بیمه تکمیلی و داروها را بدهد، اما کارفرمایان هنوز هم مقاومت می‌کنند و راه را برای پرداخت بخشی از بدهی -که حتی ۱۰ درصد آن می‌تواند گره‌های زیادی از درمان و داروی بازنشستگان بگشاید-

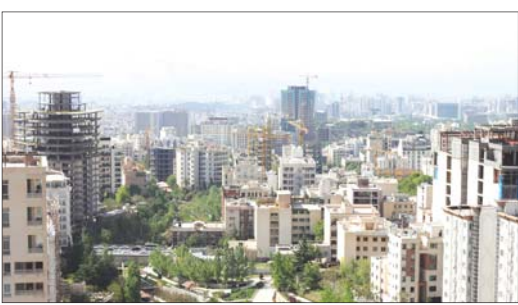
باز نمی‌کنند.

یکی از موضوعاتی که در ماه‌های اخیر بیشتر به شکل واکنش عمومی کارفرمایان بدل شده، مسئله انکار وجود بدهی‌هاست. در تماس با تعداد قابل توجهی از اعضای اتاق بازرگانی، این اعضای باسابقه از وجود بدهی و حجم بدهی کارفرمایان به تأمین اجتماعی ابراز بی‌اطلاعی کردند. این در حالی است که بسیاری از آن افراد در جلسات خود نسبت به فشار تأمین اجتماعی به کارفرمایان گلایه دارند!

شاید رؤسای تشکل‌های کارفرمایان بیش از سایر اعضای خود نسبت به این موضوع آگاه باشند ولی در پی تماس‌ها، درباره

هرکدام از بانک‌هاچقدر وام ودیعه پرداخت کردند؟

پیشتازی بانک ملی در حمایت از مستأجران

سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱، تعداد خانوارهای مستاجر درگیر فقر در کشور رشدی ۴۸درصدی داشته است. به گفته مقامات کارگری و فعالان حوزه کار، بیش از ۸۰ درصد دریافتی کارگران را هزینه‌های مسکن و اجاره‌بها به خود اختصاص می‌دهد و از این نظر مسکن یکی از دغدغه‌های اساسی مردم به‌ویژه قشر کارگری به شمار می‌رود.

از طرفی براساس گفته‌های حبیب‌الله طاهرخانی، معاون مسکن و ساختمان وزارتخانه، درحال‌حاضر اجاره‌بها از سطح توان مردم بالاتر رفته است و خیلی از مستاجران دیگر قادر به پرداخت

اجاره‌های خود نیستند. این موضوع به‌ویژه در اقسار کم‌درآمد و ضعیف جامعه دیده می‌شود.

آمارهای موجود نشان می‌دهد که این ادعاها خیلی هم بیهراه نیست. به طوری که تورم نرخ اجاره بهای مسکن در بهمن‌ماه ۱۳۰۳ به ۲۰۶ درصد رشد در مقایسه با ماه گذشته به ۴۱ درصد رسید و رکورد ۱۳ سال اخیر خود را شکست! جالب آنکه این اتفاق در شرایطی رخ داده که در سال جاری از سرعت رشد تورم عمومی و خرید مسکن کاسته شده است. با این حساب، شش میلیون خانواده مستاجر ایرانی در سال جاری متحمل فشار زیادی از بابت کرایه خانه شده‌اند و به‌ناچار از دیگر هزینه‌های زندگی خود فاکتور گرفته‌اند. در چنین شرایطی حمایت‌های بانک ملی از مستاجران و پرداخت وام ودیعه شرایط را برای بسیاری از مستاجران آسان‌تر کرده و از بار فشار مالی که روی دوش آنها بوده، کاسته است. نباید فراموش کرد که وضعیت بازار مسکن و اجاره‌بها می‌تواند به طور مستقیم بر رفاه اجتماعی و کیفیت زندگی افراد تأثیرگذار باشد. به‌همین‌دلیل دسترسی به مسکن همواره یکی از اولویت‌های سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و اقتصادی دولت‌ها محسوب می‌شود، بنابراین حمایت‌های نظام بانکی از این حوزه اهمیت بسیار بالایی دارد.

هرکدام از بانک‌ها چقدر تسهیلات پرداخت کردند؟

در سال‌های اخیر، پرداخت وام ودیعه مسکن یکی از ابزارهای حمایتی برای مستاجران بوده است. این تسهیلات که از سال ۱۳۹۹ آغاز شد، هرساله با تغییراتی در شرایط و مبلغ پرداخت، به متقاضیان ارائه می‌شود. متقاضیان می‌توانند با مراجعه به سامانه tem.mrud.ir و ارائه مدارک لازم، درخواست خود را ثبت کنند و از این تسهیلات بهره‌مند شوند. البته طبق اعلام وزارت راه و شهرسازی حدود بیش از دو میلیون متقاضی برای دریافت تسهیلات ودیعه مسکن ثبت‌نام کرده‌اند که از این تعداد فقط ۶۰۰ هزار نفر موفق به دریافت تسهیلات شده‌اند.

در این میان برخی از بانک‌ها کارنامه موفق‌تری را از خود به جا گذاشته‌اند. همان‌طور که اشاره شد، بانک ملی با پرداخت ۱۲ هزار میلیارد تومان بهترین عملکرد را در حمایت از مستاجران و افزایش قدرت مالی آنها داشته است. به عبارت دیگر بانک ملی در سخت‌ترین روزهای اقتصادی، پناه و پشتوانه اقشار متوسط و کم‌درآمد در طول یک سال گذشته بوده است. برای درک بهتر از بزرگی این عدد و پیشتازی بانک ملی باید بدانید که بانک ملت با پرداخت هشت همت در جایگاه دوم این رده‌بندی قرار گرفته است. بانک‌های صادرات و تجارت هرکدام با پنج همت، بانک سپه با چهار همت و بانک رفاه کارگران با سه همت در جایگاه‌های بعدی این رده‌بندی قرار گرفته‌اند.

پرداخت تسهیلات هدفمند شد

جدای از اینکه این بانک قدیمی و مردمی، همواره در تلاش بوده که صف‌های انتظار دریافت

سازمان تأمین اجتماعی

گزارش

وزیر ارتباطات

در گفت‌وگو با «فن‌زی»؛ **پیگیر رفع فیلتر هستیم، اما زمان مشخص نمی‌توان داد**

سخنگوی دولت چندی پیش در برابر سؤال خبرنگاران برای قدم بعدی رفع فیلتر از پلتفرم‌ها ابراز امیدواری کرد که رفع فیلتر شبکه‌های اجتماعی ویوتیوب و تلگرام تا پایان سال اتفاق بیفتد. با این حال، ستار هاشمی، وزیر ارتباطات و فناوری، اعلام می‌کند پیگیر رفع فیلتر هستند اما اعلام زمان دقیقی این اتفاق امکان‌پذیر نیست.

چهارم دی‌ماه بعد از پیگیری‌های رسانه‌ای، شورای عالی فضای مجازی مصوبه‌ای محرمانه تصویب کرده که براساس آن در گام اول از واتس‌اپ و گوگل‌پلی رفع فیلتر شد. از آن زمان تاکنون برداشتن گام‌های بعدی رفع فیلتر مسکوت مانده است.

ستار هاشمی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، در گفت‌وگو با «فن‌زی» (ضمیمه فناوری و اکوسیستم روزنامه شرق) گفت نمی‌توان برای گام‌های بعدی رفع فیلتر زمان داد. او در این زمینه گفت: ستار هاشمی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، در گفت‌وگو با «فن‌زی» (ضمیمه فناوری و اکوسیستم روزنامه شرق) گفت نمی‌توان برای گام‌های بعدی رفع فیلتر زمان داد. او در این زمینه گفت: ستار هاشمی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، در گفت‌وگو با «فن‌زی» (ضمیمه فناوری و اکوسیستم روزنامه شرق) گفت نمی‌توان برای گام‌های بعدی رفع فیلتر زمان داد. او در این زمینه گفت: ستار هاشمی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، در گفت‌وگو با «فن‌زی» (ضمیمه فناوری و اکوسیستم روزنامه شرق) گفت نمی‌توان برای گام‌های بعدی رفع فیلتر زمان داد. او در این زمینه گفت:

وزیر به تحقق وعده در این خصوص وجود دارد، اما این نیاز به همراهی دارد که باید اتفاق بیفتد». او تأکید کرد به همین دلیل نمی‌تواند قولی بدهد که گام بعدی چه زمانی عملی می‌شود یا آیا این اتفاق قبل از نوروز رخ می‌دهد یا خیر.

دلیل کند پیش‌رفتن فرایند رفع فیلتر چیست؟

در حالی که وزیر ارتباطات از تلاش برای رفع فیلتر می‌گوید، برخی شنیده‌ها حکایت از این‌ند دارد که در این خصوص مذاکره با پلتفرم‌ها برای پاسخ‌گویی به ایران، روند رفع فیلتر را کند کرده است، اما دلیل این اتفاق هم برخی اعضای شورای‌عالی فضای مجازی هستند که اساسا روند پیش‌رفتن مذاکره را قبول ندارند یا با چارچوب‌های تعیین‌شده در این زمینه مخالف‌اند.

ستار هاشمی درمورد این‌ گمانه‌زنی‌ها به «فن‌زی» گفت: «این دو اتفاق با همدیگر در حال رخ‌دادن است. برای مذاکره (که همین حالا هم در جریان است) چارچوبی مشخص می‌شود و گروهی مذاکره را شروع می‌کند. در گام بعدی گروه مذاکره‌کننده اعلام می‌کند کدام بخش از چارچوب‌ها قابلیت محقق‌شدن دارد و کدام بخش این قابلیت را ندارد. در این مرحله است که باید با اعضا مذاکره و بحث کرد و در نهایت رای‌گیری صورت بگیرد.»

او توضیح می‌دهد: «طبیعی است که در این بخش همه اعضا با چارچوب‌های مشخص شده موافق نیستند، اما روی این موضوع تأکید دارم که ما در وزارت ارتباطات به تصمیم می‌رسیم. یعنی جلسه برای جلسه نمی‌گذاریم، بلکه یک مورد را به تصمیم می‌رسانیم. هرچند در یک جاهایی ممکن است این تصمیم به مذاق برخی خوش نیاید». به باور او، بحث حکمرانی و مدیریت به این معنی نیست که همه یک شکل فکر کنند؛ «مدیریت یعنی ذی‌نفعان مختلف که نگاه‌های مختلف دارند و شما باید نگاه یا تصمیمی را دنبال کنید که بخش بیشتری از آن حمایت می‌کنند.»

•نسخه کامل مصاحبه با وزیر ارتباطات را این هفته در شماره نوروزی «فن‌زی» بخوانید.